

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การปฏิบัติหน้าที่ของรองปลัดกระทรวงผู้เป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจ
การปฏิบัติราชการแทนและการรักษาราชการแทนปลัดกระทรวง

กระทรวงการคลังได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ กค ๐๒๐๒/๑๙๒๔๓ ลงวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ มีบทบัญญัติในเรื่องต่าง ๆ กล่าวคือ

(๑) อำนาจหน้าที่ของปลัดกระทรวง การจัดกลุ่มภารกิจ และการให้อำนาจหน้าที่ของปลัดกระทรวงเป็นอำนาจหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มภารกิจ (มาตรา ๒๑)

(๒) การปฏิบัติราชการแทน (หมวด ๕)

(๓) การรักษาราชการแทน (หมวด ๖)

กระทรวงการคลัง ได้พิจารณาเห็นว่า การจัดกลุ่มภารกิจและการให้อำนาจหน้าที่ของปลัดกระทรวงเป็นอำนาจหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มภารกิจ เป็นบทบัญญัติตามหลักการในการบริหารราชการแนวทางใหม่ที่กำหนดรูปแบบการบริหารใหม่ และกำหนดให้มีกลุ่มภารกิจของส่วนราชการต่าง ๆ ที่มีงานสัมพันธ์กัน โดยมีผู้รับผิดชอบกำกับการบริหารงานของกลุ่มภารกิจนั้นโดยตรง เพื่อให้ทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ซึ่งเมื่อนำมาประยุกต์ใช้กับบทบัญญัติในเรื่องการปฏิบัติราชการแทนและการรักษาราชการแทนที่มีอยู่เดิมในบางกรณีจะมีปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากจะต้องมีการตีความให้สอดคล้องกันอันอาจมีผลกระทบและเกิดความเสียหายแก่ทางราชการได้ หากมีการตีความไม่ถูกต้อง กระทรวงการคลังจึงขอหารือปัญหาข้อกฎหมายในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ และที่แก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว ดังนี้

๑. อำนาจหน้าที่ของปลัดกระทรวงที่เกี่ยวกับราชการของส่วนราชการในกลุ่มภารกิจ ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดขึ้นโดยกฎหมาย หากไม่เป็นอำนาจหน้าที่ตามข้อจำกัดอำนาจที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง จะเป็นอำนาจหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มภารกิจนั้น มีความหมายรวมถึงอำนาจหน้าที่ของปลัดกระทรวงในการเป็นผู้แทนของกระทรวง ในฐานะเป็นนิติบุคคลหรืออำนาจหน้าที่ของปลัดกระทรวง ในฐานะเป็นผู้ฟ้องร้องดำเนินคดีหรือไม่ ซึ่งจะมีผลต่อการมอบอำนาจในการฟ้องร้องดำเนินคดีด้วย ดังกรณีที่คณะกรรมการพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงและคำสั่งนายกรัฐมนตรีได้มีมติให้ปลัดกระทรวงการคลังในฐานะผู้จัดการกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง ตามคำสั่ง

นายกรัฐมนตรี ที่ ๑/๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๐ เป็นผู้ฟ้องร้องดำเนินคดีแพ่งกับบริษัทผู้ค้าน้ำมันในฐานะผู้ออกเงินเช็คจากกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งกิจกรรมของกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงบางส่วน คือ การส่งเงินเข้ากองทุน การขอรับยกเว้น การขอคืนเงินและการส่งเงินคืน เป็นงานที่เกี่ยวกับราชการของกรมศุลกากรและกรมสรรพสามิตที่เป็นส่วนราชการในกลุ่มภารกิจด้านรายได้ของกระทรวงการคลัง ดังนี้ จะถือว่าอำนาจหน้าที่ในการฟ้องร้องดำเนินคดีแพ่งของปลัดกระทรวงการคลังดังกล่าวเป็นอำนาจหน้าที่ของรองปลัดกระทรวงการคลังผู้เป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายได้ ที่จะทำให้องค์การปลัดกระทรวงการคลังผู้เป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านรายได้มีอำนาจลงนามในใบแต่งตั้งนายเพื่อให้ฟ้องร้องดำเนินคดีได้หรือไม่ ประการใด

๒. ตามหลักการในการบริหารราชการแนวทางใหม่ ได้กำหนดบทบาทของรองปลัดกระทรวงผู้เป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจในการกำกับการบริหารงานของกลุ่มภารกิจโดยตรง ซึ่งสมควรให้องค์การปลัดกระทรวงผู้เป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจ สามารถเป็นทั้งผู้มอบอำนาจและผู้รับมอบอำนาจในการปฏิบัติราชการแทนได้ด้วย แต่เนื่องจากในส่วนของการเป็นผู้รับมอบอำนาจที่สมควรได้รับการมอบอำนาจจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงตามมาตรา ๓๘ (๒) เช่นเดียวกับปลัดกระทรวง และอธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่า ไม่มีบทบัญญัติกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวงเป็นผู้รับมอบอำนาจได้ และในส่วนของการเป็นผู้มอบอำนาจ ตามมาตรา ๓๘ ไม่มีบทบัญญัติกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวงเป็นผู้มอบอำนาจได้โดยตรง ดังนี้ ในส่วนของการเป็นผู้รับมอบอำนาจจะต้องอ้างอิงบทบัญญัติในมาตราใดและในส่วนของการเป็นผู้มอบอำนาจต้องอาศัยช่องทางตามมาตรา ๓๘ (๑๓) โดยการขอให้คณะรัฐมนตรีกำหนดระเบียบขึ้นมาเช่นนี้เป็น การถูกต้องหรือไม่ อย่างไร

๓. โดยที่ตามหลักการในการบริหารราชการแนวใหม่ ได้กำหนดให้มีกลุ่มภารกิจของส่วนราชการต่าง ๆ ที่มีงานสัมพันธ์กันรวมไว้ด้วยกัน โดยมีผู้รับผิดชอบกำกับการบริหารงานของกลุ่มภารกิจนั้นโดยตรง เพื่อให้สามารถประเมินผลการปฏิบัติราชการในแต่ละกลุ่มภารกิจ รวมทั้งในส่วนราชการระดับกรมอื่น ๆ ที่ไม่ได้กำหนดเป็นกลุ่มภารกิจด้วย ฉะนั้น ในการแต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนปลัดกระทรวง ตามนัยมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง โดยการเรียงตามลำดับก่อน-หลัง จะแต่งตั้งให้รองปลัดกระทรวงผู้ไม่ได้เป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจเป็นผู้รักษาราชการแทน ลำดับที่ ๑ และให้อธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการระดับกรม เป็นผู้รักษาราชการแทนลำดับถัดไป โดยไม่ได้ให้รองปลัดกระทรวงผู้เป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจ เป็นผู้รักษาราชการแทนด้วย จะสามารถกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

กระทรวงการคลังจึงขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายดังกล่าว

ที่ประชุมร่วมคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๑ และคณะที่ ๒) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว รวมทั้งได้ฟังคำชี้แจงข้อเท็จจริงจากผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงาน ก.พ.) และกระทรวงการคลัง (สำนักงานปลัดกระทรวง) แล้ว มีความเห็น ดังนี้

ข้อหาหรือประการที่หนึ่ง เห็นว่า การจัดระเบียบราชการในกระทรวงนั้น มีปลัดกระทรวงคนหนึ่งมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบควบคุมราชการประจำในกระทรวง แปลงนโยบายเป็นแนวทางและแผนปฏิบัติราชการ กำกับการทำงานของส่วนราชการในกระทรวงให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และประสานการปฏิบัติงานของส่วนราชการในกระทรวงให้มีเอกภาพสอดคล้องกัน รวมทั้งเร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกระทรวง และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในกระทรวงรองจากรัฐมนตรี ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๑ วรรคหนึ่ง^๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ

^๑ มาตรา ๒๑ ในกระทรวงให้มีปลัดกระทรวงคนหนึ่งมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) รับผิดชอบควบคุมราชการประจำในกระทรวง แปลงนโยบายเป็นแนวทางและแผนการปฏิบัติราชการ กำกับการทำงานของส่วนราชการในกระทรวงให้เกิดผลสัมฤทธิ์ และประสานการปฏิบัติงานของส่วนราชการในกระทรวงให้มีเอกภาพสอดคล้องกัน รวมทั้งเร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกระทรวง

(๒) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในกระทรวงรองจากรัฐมนตรี

(๓) เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงานปลัดกระทรวง และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของสำนักงานปลัดกระทรวง

ในการปฏิบัติราชการของปลัดกระทรวงตามวรรคหนึ่ง จะให้มีรองปลัดกระทรวงคนหนึ่งเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการตามที่ปลัดกระทรวงมอบหมายก็ได้

ภายในกระทรวงจะออกกฎกระทรวงกำหนดให้ส่วนราชการระดับกรมตั้งแต่สองส่วนราชการขึ้นไปอยู่ภายใต้กลุ่มภารกิจเดียวกันก็ได้ โดยให้แต่ละกลุ่มภารกิจมีผู้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีคนหนึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจรับผิดชอบราชการและบังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในกลุ่มภารกิจนั้น โดยปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อปลัดกระทรวงหรือขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง และในกรณีที่ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีต้องรายงานผลการดำเนินงานต่อปลัดกระทรวงตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

ในกลุ่มภารกิจเดียวกัน หัวหน้ากลุ่มภารกิจอาจกำหนดให้ส่วนราชการของส่วนราชการระดับกรมแห่งหนึ่งปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับสารบรรณ บุคลากร การเงิน การพัสดุ หรือการบริหารงานทั่วไปให้แก่ส่วนราชการแห่งอื่นภายใต้กลุ่มภารกิจเดียวกันก็ได้

กระทรวงใดมิได้จัดให้มีการจัดกลุ่มภารกิจ และมีปริมาณงานมาก จะให้รองปลัดกระทรวงเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการเพิ่มขึ้นเป็นสองคนก็ได้

ในกรณีที่กระทรวงใดมีการจัดกลุ่มภารกิจ จะให้มีรองปลัดกระทรวงเพิ่มขึ้นเป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจก็ได้และให้อำนาจหน้าที่ของปลัดกระทรวงที่เกี่ยวกับราชการของส่วนราชการในกลุ่มภารกิจ เป็นอำนาจหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มภารกิจนั้น ทั้งนี้ เว้นแต่จะมีกฎกระทรวงกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และโดยที่มาตรา ๓/๑^๒ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว กำหนดให้การบริหารราชการตามพระราชบัญญัตินี้ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ และการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานจึงกำหนดให้มีกลุ่มภารกิจของส่วนราชการต่าง ๆ ที่มีงานสัมพันธ์กันเพื่อที่จะสามารถกำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกันได้ และมีผู้รับผิดชอบกำกับการบริหารของกลุ่มภารกิจนั้นโดยตรง เพื่อให้งานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว รวมทั้งให้มีการประสานการปฏิบัติงาน โดยมาตรา ๒๑ วรรคสาม และวรรคหก^๓ แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ได้กำหนดให้ภายในกระทรวงจะออกกฎกระทรวงกำหนดให้ส่วนราชการระดับกรมตั้งแต่สองส่วนราชการขึ้นไปอยู่ภายใต้กลุ่มภารกิจเดียวกันก็ได้ และให้แต่ละกลุ่มภารกิจมีผู้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีคนหนึ่งเป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจรับผิดชอบราชการและบังคับบัญชาข้าราชการของส่วนราชการในกลุ่มภารกิจนั้น โดยปฏิบัติราชการขึ้นตรงต่อปลัดกระทรวงหรือขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และในกรณีที่ขึ้นตรงต่อรัฐมนตรีต้องรายงานผลการดำเนินงานต่อปลัดกระทรวงตามที่กำหนดในกฎกระทรวง กับให้อำนาจหน้าที่ของปลัดกระทรวงที่เกี่ยวกับราชการของส่วนราชการในกลุ่มภารกิจเป็นอำนาจหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มภารกิจนั้น เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ซึ่งปรากฏว่ากฎกระทรวงว่าด้วยกลุ่มภารกิจ พ.ศ. ๒๕๔๕ ได้กำหนดข้อจำกัดอำนาจของผู้เป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจไว้บางกรณี กล่าวคือ อำนาจของปลัดกระทรวงดังต่อไปนี้ไม่เป็นอำนาจของรองปลัดกระทรวงผู้เป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจ คือ การสั่งบรรจุและแต่งตั้ง การเลื่อนขั้นเงินเดือน การดำเนินการทางวินัยอย่างร้ายแรง และกรณีอื่นตามที่ปลัดกระทรวงและหัวหน้ากลุ่มภารกิจตกลงกัน หรือตามที่รัฐมนตรีมีคำสั่ง โดยผลของบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว อำนาจหน้าที่ของปลัดกระทรวงทั้งปวงที่เกี่ยวกับราชการของส่วนราชการในกลุ่มภารกิจจึงตกเป็นอำนาจหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มภารกิจนั้น เว้นแต่อำนาจที่ได้รับการยกเว้นไว้ดังกล่าวข้างต้น และด้วยผลดังกล่าว อำนาจของปลัดกระทรวงในฐานะเป็นผู้แทนกระทรวงในส่วนที่เกี่ยวกับราชการที่อยู่ในกลุ่มภารกิจจึงย่อมตกไปเป็นของรองปลัดกระทรวงผู้เป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจนั้นด้วย

แต่โดยที่เรื่องนี้เป็นเรื่องใหม่ เพื่อความรอบคอบไม่ให้เกิดปัญหาในการดำเนินคดีในศาลปลัดกระทรวงจึงควรทำหนังสือมอบอำนาจให้รองปลัดกระทรวงผู้เป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจฟ้องคดีหรือถูกฟ้องคดีในนามกระทรวงไว้เป็นการถาวรต่อไปอีกชั้นหนึ่งก่อน อย่างไรก็ตาม ตามตัวอย่างที่ยก

^๒ มาตรา ๓/๑ การบริหารราชการตามพระราชบัญญัตินี้ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงานการลดภารกิจและการยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ โดยมิได้รับผิดชอบต่อผลของงาน

ฯลฯ

ฯลฯ

^๓ โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑

มาเกี่ยวกับเรื่องการดำเนินคดีนี้ คณะอนุกรรมการพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงและคำสั่งนายกรัฐมนตรีได้มีมติมอบปลัดกระทรวงการคลังในฐานะผู้จัดการกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงตามคำสั่งที่ ๑/๒๕๕๐ เรื่อง กำหนดมาตรการเพื่อแก้ไขและป้องกันภาวะการขาดแคลนน้ำมันเชื้อเพลิงลงวันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นผู้ฟ้องร้องดำเนินคดีแพ่งกับบริษัทผู้ค้าน้ำมัน อำนาจของปลัดกระทรวงดังกล่าวมิใช่เป็นอำนาจของปลัดกระทรวงในการบริหารราชการแผ่นดิน แต่เกิดจากการมอบหมายเป็นการเฉพาะตัวจากคณะอนุกรรมการพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงและคำสั่งนายกรัฐมนตรีจึงไม่ตกเป็นเป็นอำนาจของรองปลัดกระทรวงผู้เป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจโดยผลของมาตรา ๒๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ แต่อย่างใด

ข้อหาหรือประการที่สอง เกี่ยวกับการมอบอำนาจและรับมอบอำนาจของรองปลัดกระทรวงที่เกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของส่วนราชการในกลุ่มภารกิจจะกระทำหรือไม่เพียงใดนั้น เห็นว่าตำแหน่งรองปลัดกระทรวงผู้เป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจมิใช่ตำแหน่งที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติมาตรา ๓๘ (๑) ถึง (๑๒)^๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินฯ การที่รอง

^๔ มาตรา ๓๘ อำนาจในการสั่ง การอนุญาต การอนุมัติ การปฏิบัติราชการ หรือการดำเนินการอื่น ที่ผู้ดำรงตำแหน่งใดจะพึงปฏิบัติหรือดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับหรือคำสั่งใด หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องใด ถ้ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ หรือคำสั่งนั้น หรือมติของคณะรัฐมนตรีในเรื่องนั้นมีได้กำหนดเรื่องการมอบอำนาจไว้เป็นอย่างอื่น หรือมิได้ห้ามเรื่องการมอบอำนาจไว้ ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นอาจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้ดังต่อไปนี้

(๑) นายกรัฐมนตรีอาจมอบอำนาจให้รองนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอาจมอบอำนาจให้รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวง ปลัดกระทรวง อธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่า หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(๓) รัฐมนตรีว่าการทบวงอาจมอบอำนาจให้รัฐมนตรีช่วยว่าการทบวง ปลัดทบวง อธิบดีหรือหัวหน้าส่วนราชการซึ่งดำรงตำแหน่งเทียบเท่า หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(๔) ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีอาจมอบอำนาจให้รองปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้ช่วยปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี อธิบดี หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(๕) ปลัดกระทรวงอาจมอบอำนาจให้รองปลัดกระทรวง ผู้ช่วยปลัดกระทรวง อธิบดี หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(๖) ปลัดทบวงอาจมอบอำนาจให้รองปลัดทบวง ผู้ช่วยปลัดทบวง อธิบดี หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าหรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(๗) อธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่าอาจมอบอำนาจให้รองอธิบดี ผู้ช่วยอธิบดี ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง หัวหน้าส่วนราชการตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

(๘) ผู้อำนวยการกอง หัวหน้ากอง หัวหน้าส่วนราชการตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง หรือผู้ดำรงตำแหน่งเทียบเท่า อาจมอบอำนาจให้ข้าราชการในกองหรือส่วนราชการที่มีฐานะเทียบกองหรือส่วนราชการตามมาตรา ๓๑ วรรคสอง ได้ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

ปลัดกระทรวงผู้เป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจจะมอบอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนจึงไม่สามารถดำเนินการได้ตามบทบัญญัติมาตรา ๓๘ (๑) ถึง (๑๒) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวแต่อย่างไรก็ตาม คณะรัฐมนตรีอาจอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๘ (๑๓) กำหนดระเบียบให้รองปลัดกระทรวงผู้เป็นหัวหน้ากลุ่มภารกิจมอบอำนาจให้ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นปฏิบัติราชการแทนได้

ในกรณีการรับมอบอำนาจนั้นจะดำเนินการตามบทบัญญัติมาตรา ๓๘ (๒) โดยให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมอบอำนาจให้ย่อมไม่สามารถกระทำได้ เพราะรองปลัดกระทรวงมิได้เป็นตำแหน่งที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติมาตรา ๓๘ (๒) และการที่จะให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมอบอำนาจให้ปลัดกระทรวงแล้วให้ปลัดกระทรวงมอบอำนาจต่อให้รองปลัดกระทรวงก็ไม่สามารถกระทำได้เช่นเดียวกันเพราะจะเป็นการขัดต่อบทบัญญัติมาตรา ๓๙^๔ ที่กำหนดให้ผู้รับมอบอำนาจหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจนั้น และจะมอบอำนาจนั้นให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นต่อไปไม่ได้ และกรณีนี้จะอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๘ (๑๓) เพื่อดำเนินการเฉพาะก็กระทำไม่ได้ เพราะมาตรา ๓๘ (๑๓) ให้อำนาจออกระเบียบเพื่อการมอบอำนาจเท่านั้น มิใช่เป็นการรับมอบอำนาจ อย่่างไรก็ตาม ปัญหาเกี่ยวกับการมอบอำนาจให้ปฏิบัติราชการแทนในกรณีดังกล่าวนี้ สามารถกระทำได้โดยให้ ก.พ.ร. กำหนดแนวทางปฏิบัติและเสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้วย่อมใช้บังคับได้ตามกฎหมาย ตามบทบัญญัติมาตรา ๗๑/๑๐ (๘)^๖

(๙) ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจมอบอำนาจให้รองผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้ช่วยผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดจังหวัด หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัด นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

(๑๐) นายอำเภออาจมอบอำนาจให้ปลัดอำเภอ หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ

(๑๑) ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภออาจมอบอำนาจให้ปลัดอำเภอ หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำกิ่งอำเภอ

(๑๒) หัวหน้าส่วนราชการประจำจังหวัดอาจมอบอำนาจให้หัวหน้าส่วนราชการประจำอำเภอ หรือหัวหน้าส่วนราชการประจำกิ่งอำเภอ

(๑๓) ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นนอกจาก (๑) ถึง (๑๒) อาจมอบอำนาจให้บุคคลอื่นได้ตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ฯลฯ

ฯลฯ

^๔ มาตรา ๓๙ เมื่อมีการมอบอำนาจตามมาตรา ๓๘ โดยชอบแล้ว ผู้รับมอบอำนาจมีหน้าที่ต้องรับมอบอำนาจนั้น และจะมอบอำนาจให้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นต่อไปไม่ได้ เว้นแต่กรณีการมอบอำนาจให้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดมาตรา ๓๘ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) หรือ (๗) ผู้ว่าราชการจังหวัดจะมอบอำนาจนั้นต่อไปตามมาตรา ๓๘ (๙) ก็ได้

ฯลฯ

ฯลฯ

^๖ มาตรา ๗๑/๑๐ ก.พ.ร. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อหาหรือประการที่สาม เห็นว่า การแต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนปลัดกระทรวงเป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง^๗ โดยจะแต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนปลัดกระทรวงได้แต่เฉพาะจากผู้ดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวงเท่านั้น ไม่อาจแต่งตั้งอธิบดีให้รักษาราชการแทนปลัดกระทรวงได้ เว้นแต่จะไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวง หรือผู้ดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวงไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ส่วนการที่จะให้รองปลัดกระทรวงคนใดเป็นผู้รักษาราชการแทนปลัดกระทรวงในลำดับโดยอ้อมเป็นอำนาจของรัฐมนตรีที่จะเป็นผู้แต่งตั้ง

(นางสาวพรทิพย์ จาละ)

รองเลขาธิการฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๕๕

(๘) ติความและวินิจฉัยปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้บังคับพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม รวมตลอดทั้งกำหนดแนวทางปฏิบัติ ในกรณีที่เป็นปัญหา มติของคณะกรรมการตามข้อนี้ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้ว ให้ใช้บังคับได้ตามกฎหมาย

ฯลฯ

ฯลฯ

^๗ มาตรา ๔๔ ในกรณีที่ไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้รองปลัดกระทรวงเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้ามีรองปลัดกระทรวงหลายคน ให้นายกรัฐมนตรีสำหรับสำนักนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแต่งตั้งรองปลัดกระทรวงคนใดคนหนึ่งเป็นผู้รักษาราชการแทน ถ้าไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งรองปลัดกระทรวง หรือมีแต่ไม่อาจปฏิบัติราชการได้ ให้นายกรัฐมนตรีสำหรับสำนักนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแต่งตั้งข้าราชการในกระทรวงซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่าเป็นผู้รักษาราชการแทน

ฯลฯ

ฯลฯ